

Sanja Bekrić, Osnovna šola Kozara Nova Gorica

PES – NEKRITIČNI UČITELJ

»Pes ima v življenju en sam cilj: da podari svoje srce.«

(J. R. Ackerley)

Pes je človekov najboljši prijatelj. Kdor ga ima, ga vzgaja in z njim aktivno preživlja svoj prosti čas, lahko potrdi, da spremeni življenje na boljše. Svojo kratko zgodbo o psički Gubi želim predstaviti, kajti odkrila mi je popolnoma nov, lepši svet, ki ga zdaj delim z drugimi.

↳ Terapevtski pes Gubolina

Guba je v moje življenje prišla popolnoma nepričakovano in nenadoma, tako da se nisem imela časa pripraviti na vse, kar pride postreženo kot priloga ob živahni psički, ki je mešanka med več energičnimi lovskimi pasmami. Kmalu mi je postalo jasno, da je to živahno psičko treba ukrotiti. Tako sva začeli obiskovati pasjo šolo, kjer nama je svetovala izkušena kinologinja. Kot hišo sva gradili najino znanje, opeko za opeko in na nekem učnem sprehodu, mi je pasja učiteljica prišepnila: »Povej, če bi bila za, da gre Guba

na testiranje za terapijskega psa.« Takrat mi ni bilo popolnoma jasno, kaj točno je terapijski pes, a me je močno pritegnilo, kajti čutila sem, da je to tisto, kjer bo Guba prispevala svoj delež v življenju oseb, s katerimi delam.

Na Goriškem je dejavno Slovensko društvo za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke, kjer sva z Gubo uspešno opravili testiranje za terapijskega psa. Sledilo je izobraževanje na društvu, na katerem sem opravila izobraževanje za terapijski par in strokovnega sodelavca na Osnovni šoli Kozara Nova Gorica. Slovensko društvo za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke združuje prostovoljne člane, ki so skupaj s svojimi psi pripravljeni delati kot prostovoljci. Osnovni cilj Društva za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke, ki je bilo ustanovljeno leta 2007, je pomoč pri rehabilitaciji in izboljšanju počutja otrok, mladostnikov, starostnikov ter oseb s posebnimi potrebami. In izvaja naslednje programe:

- terapijo s pomočjo psov (Animal Assisted Therapy – AAT) je usmerjeno delo z osebo ali skupino, pri čemer so cilji točno določeni,
- dejavnosti s pomočjo psov (Animal Assisted Activity – AAA) je delo s psom, pri katerem cilj predhodno ni točno določen,
- izobraževanje s pomočjo psov (Animal Assisted Education) je spontano ali pa načrtovano vključevanje psa v vzgojno-izobraževalno delo,
- program R.E.A.D. (Reading Education Assistance Dog) je metoda izboljšanja branja, pri kateri otrok bere psu,
- družabništvo je spontano srečanje s psom in druženje,
- ozaveščanje otrok in mladostnikov v vrtcih šolah in na različnih prireditvah o delu društva, skrbi za psa, negi, zdravem odnosu do psa.

V sklopu projekta se povezujem z drugimi projekti na šoli, kot je inovacijski projekt Gradimo mostove med bregovi različnosti, ko se učenci naše in drugih rednih osnovnih šol srečajo ob druženju s terapijskimi psi.

Osnovna šola Kozara Nova Gorica je devetletna osnovna šola in opravlja veljavni izobraževalni program za obvezne osnovne šole, ki je prilagojen za otroke s posebnimi potrebami. Šola izvaja 3 programe: prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, posebni program vzgoje in izobraževanja, program mobilne specialpedagoške službe. Vključevanje terapijskega psa v vzgojno-izobraževalni proces se je začelo s šolskim letom 2012/2013. Do danes se je takšen pristop k učenju izkazal kot izjemno ploden in močno motivacijsko sredstvo.

Delo s terapijskim parom je potekalo večinoma individualno v prostoru, ki je namenjen za terapijo s psom. Za uspešno delo je ključna dobra povezava med učencem in psom ter njegovim vodnikom. Dobrih učnih rezultatov ni mogoče pričakovati samo zaradi prisotnosti psa, temveč sta pomembna ustrezno didaktično gradivo in angažiranost strokovnega delavca (oseba, ki vodi terapijo). Kot primera dobre prakse bom opisala individualno terapijo s psom in delo s psom v razredu. V obeh primerih je šlo za izobraževanje s pomočjo psov (AAE).

1. Slovenščina – individualna terapija

Cilji: širjenje besedišča, pridobivanje novih besed, tvorjenje slovnično pravih povedi. Najuspešnejši pristop k vključevanju psa v učni proces je vse-

kakor individualni. V tem primeru se izognemo morebitnemu stresnemu okolju za psa, ko preveč oseb posega v njegov prostor, in neprijetnemu položaju, ko se pes raje druži z eno osebo, kar pri drugem učencu lahko zbudi negativna čustva (ljubosumje, žalost, razočaranje).

Učenka 5. razreda je za terapijo (enkratno srečanje s psom) imela 30 minut. Njeno srečanje se je začelo z ustaljenim rokovanjem s psom. Učenka je počakala v sedečem položaju na tleh, da pes pristopi k njej. Terapevtski psi so testirani na različne odzive ljudi, ki jih obkrožajo, a za popoln uspeh je pomembno, da jim omogočimo psu, da pristopijo k človeku. Tako se hitreje vzpostavi pozitivna povezava med psom in učencem. Učenka je v eni roki držala priboljšek za psa in izrekla ukaz »Daj tačko«. Ko ji je pes podal tačko, ga je pohvalila. S takšno rutino se začne vsaka terapija. Pozitiven stik se je vzpostavil.

S potekom dela je dobro pred začetkom terapije že seznaniti vodnika psa. Medtem ko je vodnica pripravljala psa in pripomočke, sem učenki dala navodila za delo. Za uspešno delo je pomembno dobro razumevanje navodil, ker je uspeh terapije močno odvisen od vodenja psa (za to poskrbi vodnik psa) in dajanja pohval psu (tudi s strani učenca) ter povezovanja vseh (to je naloga strokovnega sodelavca).

Učenka je med različnimi ruticami izbrala poljubno. Psu je nadela rutico, ki se pripne na različne načine, pri čemer je vključeno urjenje motorike prstov. Ko je pes imel rutico, sem nanjo s ščipalko pripela sliko (vrt, čoln, kolo, voda, skleda z briketi ...). Učenka je poklicala psa k sebi. Ko je prišel do nje, se je avtomatsko usedel (to pomeni, da zna sesti brez ukaza »sedi«) in učenka je odpela sliko. Povedala je, kaj je na njej. Naslednje navodilo, ki ga je dobila učenka, je bilo, da pove poved, v katero mora vključiti dano besedo in ime psa. Poved je morala nato pravilno zapisati.

Primer z besedo vrt:

Učenka je zapisala: *Gaja ima rada vrt*. Poved je napisala slovnično pravilno, a sem želela, da je beseda vrt uporabljena v drugačnem smislu. Pomagala sem ji z navodilom: »Premisli, kaj Gaja lahko počne na vrtu.« Učenka se je znašla tako, da je vzpostavila komunikacijo z vodnico psa in jo je vprašala: »Kaj Gaja počne na vrtu?« Po dobljenem odgovoru se je nova poved glasila: *Gaja na vrtu koplje in lula*.

Poved, ki sem jo pričakovala, je bila dejansko prvotna, oziroma bi lahko bila tudi *Gaja je na vrtu*. Za učence prilagojenega programa z nižjimi izobrazbenimi standardi znanja je značilno ponavljanje podobnih stavčnih oblik. Povedi tvorijo podobno, pri čemer spremenijo le kako besedo, sporočilo pa ostane enako.

Nadaljnje povedi so bile daljše in z različnimi sporočilnimi vrednostmi: *Kadar je žejna, Gaja pije vodo* namesto *Gaja pije vodo*.

Pri takšnem izobraževanju s psom je moč opaziti večjo komunikacijo, v tem primeru z vodnico psa, kajti učenka si je želela uspešno opraviti nalogo, da bi zadovoljila psa. Pri terapiji s psom pes postane učitelj, ki ne kritizira in je zadovoljen z vsako komunikacijo in odzivom učenke. Kot strokovna sodelavka in vodja terapije sem povezovala osebe, vključene v izobraževanje (pes-učenka), da je bil dosežen višji učni cilj. Učenka se ni bala negativne

kritike, ker je ni bilo, pes je vključil čustveno komponento in zbudil prijetne občutke pri učenki, da je dosegla zastavljene cilje.

Terapevtski pes Gaia

2. Matematika – delo v razredu

Cilji: Učenec množi na pamet z 10, 100, 1000

Delo s psom v razredu zahteva boljšo pripravljenost in ne dopušča improvizacije. Učence je treba nanj dobro pripraviti in jim natančno podati navodila. Treba je poudariti meje, ker se pri večjem številu ljudi, ki ga obkrožajo, pes hitreje zmede, vznemiri ...

Terapevtski pes je bil vključen pri pouku matematike v 8. razredu. V skupini so bili štirje učenci. Cilj je bil, da aktivno sodelujejo pri utrjevanju množenja z 10, 100 in 1000.

Psička Guba je med terapijo imela nadet plašček z žepi. V vsakem žepu je bilo nekaj listov z računi množenja. Vsak žep je imel drugačen tip nalog:

- množenje z 10,
- množenje z 100,
- množenje s 1000.

Medtem ko je pes sledil povelju »Počakaj«, sem učencem razložila potek ure. Vsak je povabil psa k sebi, mu dal ukaz »Sedi«, iz žepa potegnil list z računom, povedal rešitev in na koncu pohvalil psa s priboljškom. Čez nekaj časa je bila učencem ta učna ura z Gubo asociacija na množenje z 10, 100,

1000, kajti takoj so se spomnili, da so morali dodajati ničle. V tem primeru je bila čustvena angažiranost pri učenju večja zaradi prisotnosti psa.

Sklep

Učno okolje, v katerega je vključen pes, je pomembno odprto in aktivno okolje, ki učenca spodbuja, aktivira in predvsem v veliki meri vključuje čustveno komponento pri učenju.

»Številne raziskave dokazujejo, da prisotnost terapevtskega psa pri asocialnih osebah spodbuja komunikacijo, ker deluje pomirjujoče. Ta učinek je pomemben pri otrocih z izrazito motnjo pozornosti in hiperaktivno motnjo. Med terapevtskim posegom znotraj učnega procesa je pes »ujel« in ohranjal učenčevo pozornost ves čas. Umirjanje učenca je prvi korak do ustvarjanja ustreznega učnega okolja.« (Fine, Aubrey H., 2001, str. 72)

Pes v trenutku pritegne učenca in spodbudi, da se lažje vključi v učno dejavnost. Veliko študij je pokazalo, da navzočnost psa ustvari spodbudno učno okolje, zmanjša stres, zmanjša ali pa celo popolnoma izniči simptome, ki učenca ovirajo pri učenju (glavobol, tiki, odpor do določenih dejavnosti ...), izboljša komunikacijo med vsemi vključenimi v učni proces ipd.

»Psi delujejo motivacijsko na otroke (učence) znotraj učnega procesa; lahko so vključeni v učenje o okolju, kako skrbeti za žival, lahko je most do učenja, npr. o biologiji.« (Fine, Aubrey H., 2001, str. 70)

Pes brezpogojno podarja svoje srce. To imam priložnost opazovati na vsaki terapiji s svojim psom in vsakič, ko na našo šolo pride katerikoli drugi pes. Ker tako brezpogojno razdajajo svoje srce, jim to učenci, vključeni v učni proces, vračajo. Učenje postane želja, postane brezpogojno učenje, ocena postane nepomembna. Pomemben postane trenutek, ko pes postane nekritični učitelj, ki spodbuja.

POVZETEK

Članek predstavlja pozitivne učinke vključevanja terapevtskega psa v učni proces. Bralca seznani s samim delom s terapevtskim psom z vidika vodnika psa in strokovnega sodelavca, ki pripravlja didaktično gradivo in sam potek dela, ki vključuje psa. Delo s terapevtskim psom terja več časa za samo pripravo na delo, a je učni učinek s psom večji, saj pri usvajanju novih znanj vključuje čustveno komponento. V članku sta predstavljena dva primera ure s psom: individualna ura slovenščine in delo s psom v razredu pri uri matematike. Številne študije izpostavljajo pomen terapevtskega psa za boljše delo v šoli, predvsem pa pri delu z učenci s posebnimi potrebami.

Viri in literatura

- Fine, Aubrey H., 2010. *Handbook on Animal – Assisted therapy*. 3. natis. Academic Press.
- McCardle, Peggy, McCune, Sandra. Griffin, James, Esposito, Layla, Freund. Lisa. 2011. *Animals in Our Lives*. Paul H. Brookes Publishing Co.
- Grover, Stacy, 2010. *101 Creative Ideas for Animal Assisted Therapy*. Motivational Press.
- Marinšek, Maksimiljana, Tušak, Maks, 2007. Človek-žival: zdrava naveza. Založba Pivec.
- Kovačič, Dare, 2008. Poskusni program rehabilitacije s pomočjo psov. *Rehabilitacija – letn. VII*, št. 2.
- <http://tackepomagacke.si>.
- Wagenhofer, Erwin, 2013. *Abeceda* (dokumentarni film).
- Konferenca Magic Touch, Zavod Naprej, Maribor, 27. 9. 2013.
- Konferenca Pet Therapy, Zavod Ineficienter, Medulin, 19.–21. 10. 2013.

31. 3.

KULTURNI BAZAR

KULTURA SE PREDSTAVI

Pi

1. preddverje Cankarjevega doma
9.30–10.30, 11.30–12.30, 14.30–15.30

Pot knjige

Izvajajo: Društvo slovenskih založnikov, Splošne knjižnice, Društvo slovenskih knjigotržcev, Javna agencija za knjigo RS, Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, Društvo slovenskih pisateljev ter drugi projekti bralne kulture

Namen *Poti knjige* je v »zgodbo o knjigi« povežati vse sodelujoče razstavljalce iz bralne kulture, in sicer tako, da predstavimo *Pot knjige* od njenega nastanka do bralca. Po posameznih tematskih sklopih se bomo sprehodili skozi štiri sklope: *Rojstvo knjige*, v katerem želimo obiskovalcem predstaviti vlogo založbe, kraja, kjer se običajno nastanek knjige začne, *Knjiga sreča bralca*, v katerem se bodo s svojimi različnimi dejavnostmi predstavile knjižnice in knjigarne, v tretjem sklopu *Zaljubimo se v knjige* bomo obiskovalcem predstavili orodja za promocijo knjige bralcu; spoznali bodo medije, ki promovirajo knjigo

in z njo povezane dejavnosti, projekte, ki spodbujajo bralno kulturo vseh generacij, nagrade za mladinsko književnost ter kratke predstavitvene filme, povezane z bralnimi projekti; pripravili bomo kotiček s predstavitvenim gradivom vseh sodelujočih organizacij in jih popeljali v svet branja; v četrtem sklopu *V objemu besed* pa se bodo obiskovalci lahko srečali z mladinskimi avtorji, spoznali mlade bralce bralnega kluba Fejstbuckerjev, gostovali bodo umetniki Zavoda MARS Maribor in ustvarjalni dijaki Gimnazije Bežigrad in še kaj se bo našlo. Skratka, prepustite se objemu besed, ki smo jih pripravili za vse vas!